

STORTINGET

Representantforslag 174 S

(2024–2025)

fra stortingsrepresentantene Mímir Kristjánsson, Marie Sneve Martinussen,
Sofie Marhaug og Hege Bae Nyholt

Dokument 8:174 S (2024–2025)

**Representantforslag fra stortingsrepresentantene
Mímir Kristjánsson, Marie Sneve Martinussen,
Sofie Marhaug og Hege Bae Nyholt om å forby inn-
leie**

Til Stortinget

Bakgrunn

1. april 2023 ble reglene for å leie inn arbeidstaker fra bemanningsforetak strammet inn, og det ble helt forbudt å leie inn arbeidstakere til bygningsarbeid på byggeplasser i store deler av Østlandsområdet, noe som ble foreslått på Stortinget første gang av Rødt i november 2017 (Dokument 8:58 S (2017–2018)).

Hovedformålet med innstrammingene er å styrke grunnbemanningen og å sikre faste og hele stillinger direkte i bedriftene der jobben gjøres – og dermed også å styrke det organiserte arbeidslivet.

Problemene med innleie til byggeplasser er ikke bare et østlandsproblem. Og problemene med innleie begrenser seg ikke bare til byggenæringen.

Det er like ille med et A- og et B-lag i byggebransjen i Trøndelag, på verft på Vestlandet eller i helsesektoren, som på byggeplasser i Oslo. Forbundssekretær i Fellesforbundet, Joachim Espe, sa til Klassekampen i oktober 2023:

«Forbundet bør jobbe for at bemanningsbransjen avvikles i sin nåværende form. Bemanningsbransjen er ikke bare et problem i bygg, eller i Oslo-regionen – den er et problem for hele arbeidslivet».

Det er nærmest et mønster at når arbeidsmiljøloven strammes inn, så dukker det opp kreative metoder for å omgå lovbestemmelsene. Derfor bør det lovfestes en egen omgåelsesregel i arbeidsmiljøloven, slik Fougnerutvalget foreslo, jf. NOU 2021: 9 Den norske modellen og fremtidens arbeidsliv. Utredning om tilknytningsformer og virksomhetsorganisering. Utvalgets flertall foreslo å lovfeste en generell gjennomskjæringsnorm som gir domstolen anledning til å sette avtaler som innebærer en omgåelse av loven, til side som ugyldige.

Stortinget vedtok i behandlingen av Dokument 8:251 S (2022–2023) Representantforslag fra Rødt om å tette smutthull i innleieregelverket ved å presisere begrepet tillitsvalgt i arbeidsmiljøloven, at

«Stortinget ber regjeringen i samarbeid med partene i arbeidslivet vurdere behovet for en bred gjennomgang av arbeidsmiljølovens bruk av begrepene 'tillitsvalg' og 'tariffavtale'. Dersom det i denne sammenheng viser seg å være behov for endringer, presiseringer eller begge deler, ber Stortinget regjeringen komme tilbake til Stortinget med forslag til lovendringer» (jf. Innst. 73 S (2023–2024)).

Sekretariatets innstilling til LOs handlingsprogram sier at

«Tariffavtalene og arbeidsmiljøloven legger helt avgjørende premisser for utviklingen i arbeidslivet. Det er nå et akutt behov for en grundig og helhetlig gjennomgang av arbeidsmiljølovens bruk av begrepene 'tariffavtale' og 'tillitsvalgt'. I arbeidsmiljøloven og i annet relevant regelverk skal 'tariffavtale' gjennomgående henvise til tariffavtale med fagforening med innstillingsrett, og 'tillitsvalgt' skal henvise til tillitsvalgte med reelle rettigheter etter hovedavtaler.»

Petroleumstilsynet har avdekket store utfordringer med innleie i petroleumsnæringen, og tillitsvalgte melder om det samme.

Fellesforbundets avdeling i Stavanger vil avvikle bemanningsbransjen i sin nåværende form og frykter at de negative forholdene innen særlig bygg og anlegg kan spre seg til andre bransjer. Til E24 sa leder Arild Håvik i 2021 at store deler av bemanningsbransjen er i ferd med å komme ut av kontroll.

I august 2023 gjennomførte byggfagforeningen i Bergen en undersøkelse på 54 byggeplasser med til sammen 71 bedrifter. På 35 av disse plassene var det innleie i til sammen 48 bedrifter. Bare 2 av disse 48 bedriftene kunne vise fram en skriftlig avtale med de tillitsvalgte slik loven krever, sa Jorge Dahl, leder i Unionen fagforening, til FriFagbevegelse i oktober 2023.

Nylig vedtok Trondheim byggfagforening (Byggfag Trondheim) at de vil jobbe for et nasjonalt forbud mot innleie fra bemanningsbyråer i byggebransjen, i tråd med forbudet på Østlandet, og for politiske tiltak som fjerner smutthullene i regelverket. I vedtaket står det blant annet:

«Byggfag Trondheim ser, som andre fagforeninger, at ulovlig innleie fortsatt er utbredt, både i tariffbundne bedrifter og hos arbeidsgivere som ignorerer loven. Dette viser at reglene fortsatt ikke er tilstrekkelige og må strammes inn ytterligere».

I desember 2024 kom første evaluering av regelverket som har hatt som mål å begrense bruken av innleid arbeidskraft (Fafo-notat 2024:22). Forskere i Fafo har sett på virkningene med særlig vekt på byggebransjen. Rapporten tyder på at de nye reglene for innleie har hatt ønsket effekt, og viser blant annet en økning i andelen

som har gått fra jobb i bemanningsbransjen til bedrifter i byggenæringen og andre bransjer som tidligere benyttet mye innleie, i perioden etter at de nye reglene trådte i kraft.

Forslag

På denne bakgrunn fremmes følgende

f o r s l a g :

1. Stortinget ber regjeringen fremme forslag om forbud mot innleie av arbeidskraft fra virksomheter som ikke er produksjonsbedrifter.
2. Stortinget ber regjeringen som et strakstiltak fremme forslag om et forbud mot innleie av arbeidskraft fra virksomheter som ikke er produksjonsbedrifter, på byggeplasser i Stavanger, Trondheim og Bergen.
3. Stortinget ber regjeringen foreta en grundig og helhetlig gjennomgang av arbeidsmiljølovens bruk av begrepet «tariffavtale» og «tillitsvalgt». I arbeidsmiljøloven og i annet relevant regelverk skal «tariffavtale» gjennomgående henvise til tariffavtale med fagforening med innstillingsrett, og «tillitsvalgt» skal henvise til tillitsvalgte med reelle rettigheter etter hovedavtaler, i tråd med LOs krav. Regjeringen bes komme tilbake til Stortinget med nødvendige forslag som sikrer dette.
4. Stortinget ber regjeringen fremme forslag om en egen omgåelsesregel i arbeidsmiljøloven, slik Fougnerutvalget foreslo, slik at praksiser som strider mot lovens formål, fanges opp i større grad enn i dag.

8. april 2025

Mímir Kristjánsson

Sofie Marhaug

Marie Sneve Martinussen

Hege Bae Nyholt

